

Mandaate laakemoenehtsasse mij edtja orre geajnoelaakem tjjelkestidh jih evtiedidh

Meld. St. 14 (2023–2024) *Nasjonal transportplan 2025–2036* nænnoste geajnoesuerkesne stoerre jarkelimmieh orreme mænngan geajnoelaakem nænnoesti jaepien 1963. Njoelkedassh leah såemiesmearan gaajh veele, men seamma tijjen jijnjh faatoes jeatjah suerkine, jih aktööri dïedtesuerkieh eah leah tjjelkelaakan tjjelkestamme. Nasjonal Transportplan 2025-2036 dle reerenasse bieljeli dannasinie sæjhta geajnoelaakerevisjovnem vuarjasjidh. Dïhte vijriesåbpoe barkoe aaj vuesiehtamme ektiedimmieh ovmesseie njoelkedassevïerhki gaskem leah aaj mujvies.

Reerenasse sæjhta dan gaavhtan geajnoelaakem revideeredh jih daan gaavhtan aktem laakemoenehtsem nammoehtidh.

1. Duekie

1.1 Daanbeajjetje geajnoelaake

Laake ruffien 21. b. 1963 nr. 23 (geajnoelaake) stuvrie soejkesjimmiem, bigkemem, gorredimmiem jih gïehteldimmiem byögkeles jih privaate geajnojste. Gosse geajnoelaakem nænnoesti jaepien 1963, dle aktem laantenvijries geajnoelaakem åadtjoejimh, jih aktem orre juekemem rïjhke- , fylhke- jih tjjelten geajnojste, dle tjjelke dïedteektiedimmiem åadtjoejimh guktie edtja beetnehdårjoem jih geajnoereeremem reeredh. Lissine aaj nænnoestimmieh båateme mah edtjeh daerpiesvoetide byjresisnie viertiestidh, juktie geajnoen funksjovnem, teknikken standardh jih dam båtije evtiedimmiem gorredidh. Geajnoelaake lea akten tijjen båateme gusnie jeatjah krïevemh laakide, jeatjah geajnoeinfrastruktuvrese jih jeatjah aktöörïde byögkeles geajnojne, goh Nöörjesne daan biejjien. Laake lea ånnetji jarkelamme dej 60 jaepiej tjïrrh mij lea faamosne orreme - dej minngemes luhkiejaepiej joekoen dan åvteste Statens vegvesen:en orre vuekine organisereeme jaepien 2003 (Mesta:m tseegkeme), reeremereforme 2010, Vegtilsynet:em (geajnoevaaksjome) tseegkeme, staaten bigkemesieltem geajnojde (daelie Nye Veier) tseegkeme, tjåenghkies geajnoereereeme (sams vei) jaepien 2020 orriji, jih jienebh jarkelimmieh laaken § 27 bommebeetnegi bïjre j.n.v. Akte jeatjah vihkeles jarkelimmie geajnoelaaken faamoetïjjen tjïrrh, lea orreme soejkesje- jih bigkemelaakem nænnoestehtedh goh iktedimmie laakijste areaalesoejkesjæmman, jih byögkeles geajnoeh edtjeh soejkesjamme sjïrdtedh soejkesje- jih bigkemelaaken mietie.

Geajnoelaaken ulmienænnoestimmie geajnoelaaken § 1 a jaepien 1996 sjïdti.

Nænnoestimmesne dle laaken ulmiem buerkiestamme goh soejkesjimmiem, bigkemem, gorredimmiem jih gïehteldimmiem gorredidh byögkeles jih privaate geajnojste, guktie trafihke geajnojne maahta juhtedh naemhtie guktie trafikanth jih sïebredahke iktegesth hijven nåntoem utnieh. Vijriesåbpoe dle laaken ulmienænnoestimmie ulmiem vuesehte geajnoereeremïdie, dan jearsoes jih hijven gïehteldimmiem sjugniedidh goh gåarede, jih kraannah, hijven byjresem jih jeatjah sïebredahkeïedtjh krööhkestidh.

1.2 Haestemh daanbeajjetje geajnoelaakine

Maahta sãemies vihkeles haestemh, mah darjoeh guktie daerpies geajnoelaakem staeriedidh, daejnie åejvieboelhkine juekedh:

- Daan beajjetje geajnoelaake ij leah ållesth staeriedovveme stoerre jarkelimmiej mænngan åårganisasjovnesne. Byögkeles geajnoeh leah öörnedamme jìh bæjjese fulkeme golme jìjtjeraarehke reeremedaltesinie, medtie 367 geajnoereereminie (mohtedh geajnoelaaken § 9). Mænngan aktem staateles bigkemesieltem tseegkeme geajnoen gaavhtan, jìh ektiegeajnoereeremen hiejhteme, dle maahta stuerebe daerpiesvoete årrodh aktöörìde stuvrehtidh laaken jallh mieriedimmien tjìrrh, gaskem jeatjah dan åvteste vaahra gååvnese ovmesse viekieh evtiedidh geajnoeåejvieladtjine jìh Nye Veier:ine, mah maehtieh goerpedidh geajnoejearsoesvoeten jìh riejriesvoeten gaavhtan.
- Ovtjìelkes jallh faatoes tjìelkestimmieh aktöörü råålleste jìh dìedteste maahta darjodh guktie daerpies sjædta råållide tjìelkestidh goh suerkieåejvieladtje, geajnoeåejvieladtje, faageårgaane, bigkije jìh åejvieladtjeåårgane.
- Ovtjìelkes gaertjedimmie mij lea geajnoeåejvieladtji byjjesfaamoe valkesen/åtnoen jìjtje geajnoeviermiem nænnoestidh. Jìjnjh geajnoeåejvieladtjh jìh åtnoe joekehts reaktavåaroemistie maehtieh haestemh vedtedh dovne hijven mierieh åejvieladtjereeremasse jìh stuvremasse fiereguhten geajnoeåajvaladtjese, jìh hijven staateles stuvremasse tjìeltijste jìh fylhkentjìeltijste.
- Jìjnjh geajnoeåejvieladtjh mah stuvrieh joekehts reaktavåaromen mietie, maehtieh haestemh sjugniedidh politihkeles jìjtjeståvrose tjìelten bielesne, jìh gorredæmman sektovrediedteste staaten bielesne.
- Orre geopolitihkeles jearsoesvoetetsiehkìe jìh akte lissiehtimmie jaabnan jìh ovveanhtadamme heannadimmie ektiedamme ekstreme-vearolden gaavhtan, dorje guktie daerpies sjædta aktine tjìelkebe sjìehtesjimmie dìedteste jìh råålleste geajnoesuerkien jearsoesvoeten jìh riejriesvoeten gaavhtan.
- Fragmenteereme vaaksjome jìh gìehtjedimmie geajnoesuerkeste, ovmesse vaaksjome- jìh gìehtjedimmieåårganh ovmesse reeremedaltesinie ovmesse råållah jìh dìedth utnieh. Gellie vaaksjome- jìh gìehtjedimmieeremh (Rìjkhkerevisjovne, Geajnoevaaksjome, Staaten havaarikommisjovne jìh fylhkentjìelten/tjìelten revisjovne) gìhtjìeh mejtie akte ellies jìh geajnoefaageles vaaksjome dorjesåvva abpe sektovrine.
- Haestemh tseegkeminie geajnoelaaken gìetedæmman laakine, mieriedimmie jìh normaaline.
- Ovtjìelke raaste jeatjah laakide, joekoen tsiehkìe geajnoelaaken jìh soejkesje- jìh bigkemelaaken gaskem.
- Vaahra ij leah nuekies hijvenlaakan guvviedamme jìh krööhkestamme sjìere tsiehkìe geajnoeinfrastruktuvresne, gosse jeatjah sektovremierieh evtede, mah uvtemes maam akt jeatjah stuvrehtieh goh geajnoeh, men mah aaj ulmiem utnieh geajnoeinfrastruktuvrese.
- Daaletje geajnoelaake ij nuekies krööhkesth digitaliseereme jìh åtnoe orre teknologijìstie suerkesne. Gìerve aktem ållesth jìh digitaale geajnoenedtem sjugniedidh mejnie gåarede navigeeredh daan beajjetje geajnoelaaken mieriej sisnjeli (dan sisnie aaj ITS-laake jìh geajnoevalkeselaake), jìh daan beajjetje geajnoelaake ij naan nænnoestimmie utnieh digitaale jearsoesvoeten bijre.
- Daan beajjetje geajnoelaake ij leah nuekies fleksijbele juktie dejtie åejvieulmide geajnoesuerkesne iktesth gìetedidh, jìh ij gaskem jeatjah naan tjìelke jìh guhkies ulmieh

gïetedh dej suerkiej sisnjeli goh jearsoesvoete, riejriesvoete, byjrese, klijma, klijmasjïehtedimmie jïh teknologije.

- Ij leah daaletje laaketeknihken krïevemh nuekies hijven voebnesjamme daaletje geajnoelaakine.

1.2.1 Vielie haestemi bijre daan beajjetjen geajnoelaakine

Geajnoelaake faamoem âtna dan byögkeles jïh privaate geajnoenedtem abpe laantesne. Byöroe soejkesjïdh, bigkedh, gïehteldïdh jïh gorredïdh geajnoenedtem radtjoeslaakan. Akte hijven njoelkedassevïerhke geajnoeinfrastruktuvren bijre sæjhta dam dâarjodh. Geajnoelaake edtja valkesejearsoesvoetem jïh vuejemevoetem krööhkedh. Lissine dle geajnoelaake/geajnoelaakevedteme edtja jïjnïh sïebredahkeektiedimmieh gorredïdh. Goh dah vihkielommes almetjereaktah, innovasjovne, sïebredahkejearsoesvoete jïh riejriesvoete, jïh klijma- jïh byjreseyhtjelassh.

Âssjaldahke nulle almetjïh edtjïeh valkesisnie jaemedh jallh laarhkenïdh (nullevisjovne) lea akte dejstie âejvïeulmijste geajnoesuerkesne. Ââpsen vihkeles valkesejearsoesvoetem krööhkestïdh dovne soejkesjimmesne, bigkemisnie, hammoedimmesne, gïehteldïmmesne jïh gorredïmmesne geajnoeinfrastruktuvreste. Vihkeles geajnoeinfrastruktuvrem soejkesjïdh, hammoedïdh, gïehteldïdh jïh gorredïdh, guktie hijven ektïedahkoe sjædta trafikanti jïh geajnoeinfrastruktuvren gaskem. Daate joekoen jis edtja præåsehke trafikanti daerpïesvoeth gorredïdh. Vuesïehtimmïen gaavhtan lea daelviegïehteldimmie akte dejstie vihkielommes barkojste trafïhkejearsoesvoetem gorredïdh, bene daate faatoes stuvrehtamme geajnoelaaken mïetïe.

Aktene ahkedh evtïedïmmesne vuajahtahkijste avanseereles vuejjïedâarjoesysteemïne, jïh nov sân sijhtïeh ellïes automatïseeredamme vuajatahkh bætedh mah aaj leah ektïedamme geajnoesuerkïej systeemïne jïh infrastruktuvrïne. Juktïe nuepïde nåhtadïdh mah daate vadta, jïh bæetïjen æjkïen digitaale geajnoem sjïehteladtedh, dle gaskem jeatjah eevre vihkeles aktem njoelkedassevïerhkem evtïedïdh mij lea bæetïjen aajkan sjïehtedamme infrastruktuvrese digitalïseeremasse, automatïseeredæmman jïh govlesadtemasse. Daate teknolåågeles evtïedïmmïe orre nuepïeh vadta, bene aaj orre haestemh jïh behtjïedïmmïem sjugnede daan beajjetje stuvremasse geajnoeinfrastruktuvreste. Daate joekoen vihkeles gosse ussjede magkeres dïedtem geajnoeâejvïeladïtjïh, Nye Veier jïh jis naan privaate aktöörh fiejliëh jïh vaanoeh daatine tjaaleme dennïe digitaale jïh navigeereme geajnoenedtesne jïh nasjonaale systeemïne ektïedamme dïsse. Daate aaj aktem bieliem âtna vuejjïedïedtem vuastalïdh guktïe lea stuvreme geajnoevalkeselaakesne, dïedtem vuesehte laakesne pryövenassi bijre jïjtjevïeujeme vuajatahkïde, jïh ITS-laakesne .

Bæetïjen æjkïen aktene digitaale jïh navigeerereles geajnoenedtesne vuajahtahkh geajnoeinfrastruktuvrïne govlesedïeh, jïh vuajahtahkh sinsïtnïne govlesedïeh. Daatah mah seedtesuvvïeh leah naemhtïe guktïe gåarede amma ovryöktesth damtïjïdh dejtïe fysïske almetjïdïe. Dan gaavhtan tjuara krïevemïdïe dâerïedïdh njoelkedassïne gïetedïmmïen bijre persovnebïevnesïstïe (GDPR).

Teknologïjen evtïedïmmïen gaavhtan dle daerpïes ahkedh jïenebh digitaale jearsoesvoetïne. Daan beajjetje geajnoelaakesne ij leah naan nænnoestïmmïeh digitaale jearsoesvoeten bijre. Digitaale jearsoesvoete lea vihkeles dovne trafïhkejearsoesvoeten gaavhtan, jïh sïejhme sïebredahkejearsoesvoeten jïh riejriesvoeten gaavhtan. Tjuara dannasïnie varjasïdh mejtïe daerpïes nænnoestïmmïeh digitaale jearsoesvoeten bijre utnedh aktene staerïedamme geajnoelaakesne.

Geajnoesuerkien ráálla lea aaj jarkelamme jearsoesvoetine, militæren mobiliteetine j̄ih siejhme riejriesvoetine, aaj klijmasj̄iehtedimmesne. Akte orre geopolitihkeles jearsoesvoetetsiehk̄ie, daan nuelesne Soeme j̄ih Sveerje meatan Nato:sne, orre daerpiesvoeth j̄ih kr̄ievenassh skovhtesysteemese, j̄ih akte lissiehtamme frekvensesne j̄ih intensiteetesne heannadimmine ektiedamme ekstremevearaldasse, dorje guktie daerpies sj̄ædta aktine tj̄ielkebe stuvrehtimmine d̄iedte- j̄ih ráálleste geajnoesuerkesne. Geajnoelaaken § 10 voestes l̄ihtse stuvrehte dam joekehts geajnoeáejvieladtji d̄iedtem, siebredahkejearsoesvoeten ávteste j̄ih riejriesvoeten ávteste sijjen geajnojne, seamma tj̄ijen goh vuesehte Staten vegvesen:en d̄iedte nasjonaale laavenjassi ávteste. D̄iedtejoekeedimmie j̄ih laavenjassejoekeedimmie siebredahkejearsoesvoeten j̄ih riejriesvoeten sisnjeli maahta kr̄ievije árrodh, j̄ih gellie aktöörh leah meatan dovne sivijle j̄ih militære riejriesvoetesne geajnoesuerkesne. Staten havarikommisjone aaj tj̄iertestamme ihke daerpies d̄iedtem j̄ih laavenjassejoekeedimmiem tj̄ielkestidh dej ovmessie geajnoeáejvieladtji gaskem sov reektehtsisnie, pruvvietsoepkenimmien mænngan Tretten:isnie jaepien 2022. Jearsoesvoetelaaken mietie dle departement̄h d̄iedtem utnieh heerreden jearsoesvoetebarkoen ávteste, j̄ijtse d̄iedtesuerkien sisnjelen. Seamma tj̄ijen dle tj̄ielth aktem iktedimmie- j̄ih baajnehtimmied̄iedtem utnieh riejriesvoeten b̄ijre jeatjah, sj̄yöhtehke riejriesvoeteaktöör̄ide mah leah vihkeles tj̄ielten aarealen sisnjelen. Lissine l̄ihke jearsoesvoete- j̄ih riejriesvoetelaakine, v.g. sielteriejriesvoetelaaken j̄ih rekvisisjonsnjoelkedassevierhken mietie barkedh dej jeatjah aktöör̄igujmie geajnoesuerkesne, dovne privaate j̄ih byögkeles. Geajnoelaake ajve naan b̄ihkedassh vadta guktie edtja dejtie haestiemidie loetedh daejnie dajvine.

Hijven geajnoereereme leah aaj jielemepolitihkeles bielie. Akte dejstie áejvieulmijste geajnoesuerkesne lea tj̄ielkelaakan vuesiehtamme dah geajnoeh edtj̄ieh jielemen iedtj̄ih gorredidh. Buerebe vujemevoetem j̄ih vaenebe siessestallemh edtj̄ieh darjodh guktie jieleme stuerebe gaahtjemefaamoem áádtje. Ulmienænnoestimmie geajnoelaakesne leavloem beaja hijven valkeseevtiedæmman, j̄ih maahta naemhtie toelhkestamme sj̄idtedh jielemepolitihkeles iedtj̄ih kr̄ööhkestidh, bene ij leah joekeen tj̄ielke nænnoestimmie .

Ovtj̄ielke goerkese guktie iktedimmie geajnoelaaken j̄ih soejkesje- j̄ih bigkemelaaken gaskem laaketeknihkeles edtja árrodh, haestemh guedtieh gosse edtja njoelkedasside guarkedh. Laakh j̄ienebh nænnoestimmieh utnieh mah seamma laakan j̄ih muvhtene aaj mubpiegujmie. Ovtj̄ielkevoete ektiedamme guktie dagkeres iktedimmie göökte laaki gaskem edtja jáhta j̄ih mejtie mij laakide mij edtja otnjegasse juhtedh, maahta náake j̄ih báajhtoeh aamhtesegietedimmiem sj̄ugniedidh. Vihkeles ektiedimmiem vujnedh geajnoelaaken j̄ih soejkesje- j̄ih bigkemelaaken gaskem gosse geajnoeáejvieladtj̄ih edtj̄ieh geajnoeiedtj̄ide gorredidh soejkesje- j̄ih bigkemeprosessine. Daate dovne jis edtja meatan árrodh byjngetje soejkesjeprosessine j̄ih gosse daerpies jarkelimmiejgujmie ulmieraastijste geajnoereguleeremesoejkesjinie matrikkeletjaalasovvemen sj̄iekenisnie.

Laake aktem gáalmedejoekeedimmiem byögkeles geajnojste vadta, goh rijhke, fylhke- j̄ih tj̄ielten geajnoeh. Faatoes buerkiestimmie d̄iedteste j̄ih laavenjassijste geajnoelaakesne maahta ovseekerevoetem sj̄ugniedidh ektiedamme disse gusnie d̄iedte aalka j̄ih gusnie mubpieh orrijeh. Daate maahta darjodh geajnoeáejvieladtj̄ih daam vuekiem váaroemasse biejeih mij ij leah laaken mietie guktie aarebi dorjesovveme, gaskem jeatjah váaroeminie utnedh mij váajnoe goh bööremes. Dan ávteste iktedimmie dej ovmessie reakta gaaltj̄i gaskem fáátese , dle akte haesteme fiereguhtese daajroem áadtjodh ektiedimmien j̄ih öörnegn b̄ijre geajnoelaakine , j̄ih

vaahra gáávnese dah mah laaken mieriedimmieh, geajnoenormaalh, njoelkedassh j'ih b'ihkedassh náhtadie, eah guarkah laaken bijjemes sijjiem ráállam njoelkedassine. Maahta aaj mujvies árrodh d'iedtejoekedimmien bijre, dej ovmesseie geajnoesuerkiej gaskem akten jeatjahlaakan klassifiseeredamme geajnoej gaavhtan, j'ih njoelkedassh dej sj'iekenisnie.

Reerenassen leah stoerre ulmieh giehpiedæmman nöörjen klijmagaasseluejhtiemistie, j'ih Nöörje lea j'ijtsinie striengkies d'iedth vaalteme Parise-latjkoen tj'irrh j'ih latjkoen tj'irrh EU:ine. Skovhtesuerkie lea stoerre luejhtemegaaltije, j'ih juktie galkebe mijjen nasjonaale ulmieh j'ih internasjonaaale áeliedimmieh jaksedh, dle tjoerebe dam luejhtemem skovhteste tjarke giehpiedidh. D'ihthe mierievierhkie vööste skovhtem heerredidh, juhtedh j'ih bueriedidh (UFF-mierievierhkie) lea d'ihthe váarome juktie luejhtiemidie giehpiedidh skovhtesuerkesne. Daerpies gaajhkine golme suerkine barkedh jaepien 2050 raajan, j'ih dam tjuara laakebarkosne krööhkedh. Tj'irrehtimmie dovne geehpes j'ih leevles vuajahtahkijste mah eah naan luejhtemh utnieh, tsihkestahta gaskem jeatjah giltemeinfrastruktuvre ij slyöphph sertiestimmiem elektriskien vuajahtahkide. Daate orre nuepieh vadta, bene aaj orre haestemh j'ih behtjiedimmiem sjugnede daan beajjetje stuvremasse geajnoeinfrastruktuvreste. Laake infrastruktuvren bijre jeatjah báeltemsvierhtieh vuajahtahkide j'ih dej mieriedimmieh, j'ijtjevoeth stuvrehtieh byögkeles gaavnoes giltemesijjide elektriske vuajahtahkide j'ih deallahtimmiesijjide hydrogenese energijestasjovnine. Giltemesijjieh leah maarhnaváarome, j'ih d'ihthe sæjhta jiehtedh fierhte giltemevedtije áádtje j'ijtje vuarjasjidh gáabph sæjhta orre sijjieh tseegkedh. Tseegkeme j'ih reereme giltemeinfrastruktuvreste byögkeles geajnoenedtesne ij leah sj'ierelaakan stuvreme daaletje geajnoelaakesne.

Vihkeles aaj ekonomijem krööhkedh. Dej minngemes luhkiejaepiej dle átnoe geajnoevierhtijste lea tjarke læssanamme, j'ih gaskem jeatjah destie geajnoeviermie j'ijnje buaranamme. Akte vihkeles stuvremeprihsieh staatesne lea guktie giehteldimmieh edtjeh vierhtide radtjoeslaakan náhtadidh. Jalhts d'ihthe ulmie akten radtjoes beetnehátnoen bijre lea gamte gárrredamme, dle ij leah d'ihthe sj'iehtedamme geajnoelaakesne. Akte fáantoe man ávteste d'ihthe állesth vierhtieátnoe geajnojde lea tjarke læssanamme lea aaj d'ihthe átnoe bommebeetnegijstie byögkeles geajnojde. Meld. St. 14 (2023-2024) Nasjonal transportplan 2025-2036 dle vuesiehtimmien gaavhtan gaskemedtien dáarjoe lea 8,4 mrd. kr fierhten jaepien krávnah bommebeetnegh geajnoeprosjektide dan boelhken. Bommebeetnegh sijhtieh dannasinie aaj báetije biejjieh vihkeles beetneh-vierhtieh árrodh. Jarkelamme daerpiesvoeth j'ih evtiedimmievæhtah staaren dajvine sijhtieh daesnie aktem vihkeles skraejriem árrodh evtiedæmman bommebeetnegijstie, j'ih maahta vuesiehtimmien gaavhtan árrodh daerpies voenges áejvieladtjh aaj báetijen aejkien meatan vaeltieh, dovne geajnoenedtem evtiedidh j'ih bommebeetnegh náhtadidh juktie ektieskovhteràajvarimmieh maeksedh, j'ih trafihkem stuvrehtidh tije- j'ih byjresedifferensijeereme bommemmaaksoeh. Seamma tijejen vihkeles bombeetnehfinansijeereme lea naemhtie guktie d'ihthe luhpievoetem vadta.

2. Moenehtsen stilleme

Ulmie moenehtsen barkojne lea raeriestimmieh buektedh jarkelimmiej bijre (materijelle, strukturelle j'ih laaketeknihkeles) geajnoelaakesne. Moenehtse edtja ellieslaakan gaajhkide kapihtelidie geajnoelaakesne giehtjedidh, j'ih vuarjasjidh mejtie maereles struktuvre geajnoelaakijste laakine, mieriedimmie j'ih normaaline tseegkeme. Orre geajnoelaake edtja siebredahken daerpiesvoetem gorredidh aktine goerkesadtje j'ih báetijen aajkan sj'iehtedamme njoelkedassine. Vijriesábpoe dle geajnoelaake edtja viehkiehtidh radtjoes átnose siebredahken vierhtijste, hijven vuejemevoetese j'ih gorredæmman valkesearsoesvoeteste, klijma- j'ih

byjresevaarjelimmeste jñh siebredahkejearsoesvoeteste, naemhtie guktie dñhte ulmieguvvie lea skovhtesuarkan, guktie aaj lea tjñertestamme Meld. St. 14 (2023-2024) Nasjonal transportplan 2025-2036

2.1 Sjejhme ulmieh jñh mierieh moenehtsebarkose

Moenehtse edtja geajnoelaakem ellieslaakan gñehtjedidh jñh bueriedimmieh raeriestidh juktie tjñelke jñh daajroes mierieh gorredidh geajnoeåejvieladtjide gñeh geajnoenedtesne dñedtem utnieh dej geajnoej åvteste. Moenehtse tjuara vuarjasjidh mij byöroe stuvrehtamme sjñdtedh laaken, mieriedimmiej jñh geajnoenormaaen mietie, mejtie byöroe njoelkedassh hiejhtedh/laahpehtidh, jñh mejtie jeatjah viehkiedñrregh Samferdselsdepartementen dñedtesuerkesne byöroeh sjehtesjamme sjñdtedh geajnoelaakesne. Dennie tsiehkesne tjuara tjñeltelaaken stuvremh staaten stuvremasse tjñeltide jñh fylhketjñeltide våaroemisnie. Moenehtse maahta daerpiesvoetem tjñelkestidh jarkelimmiej bñjre jeatjah laakine gusnie daerpies juktie aktem tjåenghkies njoelkedassevñerhkem gorredidh.

Dennie barkosne aktine orre geajnoelaakine dle moenehtse edtja våaroemasse bñejedh geajnoelaake edtja nænnoestimmieh utnedh mah faamoem jñh laavenjassh stuvrehtieh mah leah daerpies jñh sjñere dan öörnedimmien, finansijeeremen, soejkesjimmien, prosjekteeremen, bigkemen, gñehteldimmien, gorredimmien, eekeåestemen, matrikkeletjaalesovvemen eekeraastide feerhmemen jñh jeatjah tsiehkies åvteste, mah leah daerpies juktie geajnoeinfrastruktuvrem gorredidh jñh evtiedidh.

Reerenasse åtna maereles moenehtse aktem viertiestimmiem dorje njoelkedassijste geajnoeinfrastruktuvrese Noerhtelaantine jñh kaanne jeatjah laantine mejgumie gåarede mubpiejgumie viertiestidh. Dellie sæjhta varke goerehtalledh mejtie jeatjah laanth aktem jeatjah jñh vielie siebriebahkedñenesjen geajnoeinfrastruktuvre laakem utnieh goh mijjieh utnebe Nöörjesne. Moenehtsen analysj dejstie edtjiej meatan årrodh moenehtsen reektehtsisnie

Gosse edtja salkehtidh mah leah siebredahken reguleeremedaerpiesvoeth, edtja vuarjasjidh dejtie raeriestamme stuvrehtimmiej ekonomeles jñh reereles konsekvenside. Effektivie jñh monnehke nåhtoe siebredahken vierhtijste, mij sjehteladta lissiehtamme tjåenghkies aarvoesjugniedæmman, edtja våaroemisnie årrodh salkehtimmeste .

Moenehtse edtja aktem ållesth raeriestimmiem darjodh akten orre geajnoelaaken bñjre mij lea gaervies govlehtæmman seedtedh, jñh aktem tjåenghkies struktuvrem juvnehte abpe geajnoelaakese. Moenehtse edtja tjñertestidh laake galka aelhkies jñh tjñelke årrodh jñh praktihkeleslaakan nuhtjedh .

Moenehtse maahta eksteerne salkehtimmieh veedtjedh dej ekonomeles mieriej sisnjeli moenehtsebarkose.

2.2 Dåeriesmoerh

Moenehtse edtja joekoen vuarjasjidh:

- daan beajjetje organiseeremem, stuvremem jñh beetnehdåarjoem geajnoesuerkesne Nöörjesne reguleeredh
- mah sijhtieh vihkeles haestemh jñh laavenjassh årrodh geajnoesuerkesne båetije biejjide

- aktem ellies stuvremem geajnoeåejvieladtjen d'iedteste, daan nuelesne mejtie daerpies bijjemes laakeviedteldihkie krïevenassh juktie d'iedtem utnedh soejkesjidh, bigkedh, juhtedh, utniehtidh j'ih reeredh dejtie ovmessie kategoriidie byögkeles geajnojste
- aktem tjïelkebe d'iedtejoekedimmiem tjïelkestidh sïebredahken jearsoesvoeten j'ih riejriesvoeten bijre, ektiedamme dejtie byögkeles geajnojde, daan nuelesne aaj d'iedte ovveanhtadamme heannadimmiej bijre, nænnoestimmieh biëvnese- j'ih IKT-jearsoesvoeten bijre
- mah nasjonaale laavenjassh mah byöroeh geajnoelaakesne stuvrehtidh, j'ih guktie edtja daejtie laavenjasside gorredidh aaj goh illedahke dehtie staate Statens vegvesen:inie tjuara iktedidh jallh biëvnesh veedtjedh geajnoereeremijstie j'ih Nye Veier:este
- akten tjïelkebe joekedimmiem d'iedteste dej ovmessie njepttjiej gaskem geajnoeåejvieladtjine
- ektiedimmiem geajnoelaaken j'ih soejkesje- j'ih bigkemelaaken gaskem åvtese lutnjedh, j'ih tjyölkehke darjodh dej j'ih jeatjah sjyöhtehke laakevïerhken gaskem. Daan sjïekenisnie tjuara aaj stuvremem jeatjah infrastruktuvreste, vuesiehtimmien gaavhtan sïelkedahkh, ruevtieraajroeterminaalh j'ih girtiesjaljah varjasjidh.
- mah råajvarimmieh/reguleeremeåssjalommesh mah maehtieh ekspropriasjovnese sjïdtedh
- akten tjïelkebe stuvrehtimmie faamoeåtnoste mohtede privaate autonomijstie
- tjïelkebe stuvrehtimmie guktie byögkeles geajnoeh finansijeeredh, daan nuelesne aaj maaksoe valkesemaaksoe (bommebeetnegh)
- guktie orre geajnoelaake gorrede riejriesvoetem j'ih militæren mobiliteetem
- jienebh utnijeryöktsth krïevenassh dejtie byögkeles geajnojde
- tjïelke j'ih bæetijen aejkien reguleereme d'iedteste daatide, joekoen gosse edtja digitaale j'ih navigeeres geajnoenedtem evtiedidh, daan nuelesne mejtie daerpies aktine nænnoesåbpoe integreereme nænnoestimmijste intelligente skovhtesysteemi bijre (ITS)
- lihkebe krïevenassh geajnoeåejvieladtjide j'ih geajnoesïelten reeremesysteemide
- jis gaertjiedimmie vaaksjomefaamoste geajnoelaaken mietie lea maereles sïebredahken daerpiesvoeten mietie ellies geajnoefaagen vaaksjoemidie. sïebredahken daerpiesvoete privaate geajnoeh stuvrehtidh aktene bæetijen aejkien geajnoelaakesne
- jis geajnoelaake sjïehteladta hijven j'ih radtjoes prosesside dovne geajnoen infrastruktuvrese j'ih aamhtesinie gusnie jeatjah infrastruktuvre lea gaskesne byögkeles geajnoejgumie
- buerkiestidh guktie edtja radtjoes vierhtienuhtjemem krööhkedh geajnoelaakesne
- reaktævtiedimmie EU:sne/EES:en sisnjelen j'ih stuvrehtimmie dejnie jeatjah noerhtelaantine

3. Mandaaten gaertjiedimmieh

Salkehtimmie edtja våaroeminie utnedh daan beajjetje öörnege geajnoesuerkesne lea tjåadtjoen. Daate sæjhta jiehtedh moenehtsen raeriestimmie ij jarkelimmieh sjïehtesjh guktie Statens vegvesen öörnesovveme, j'ih fylhkh j'ih tjïelth dam jïjtsh geajnoeviermiem reerieh.

Vijriesåbpoe edtja våaroeminie årrodh dan barkose maam Nye Veier Leah åådtjeme rïjhkegeajnoej mietie.

Edtja aaj våaroeminie utnedh vaaksjomeåårgane (Vegtilsynet) lea vaaksjomelaavenjassh byögkeles geajnoej bijre. Moenehtse maahta læjhkan, mohtede tsiehkide dan bijjelen,

vuartesjh mejtie Vegtilsynet:en mandaate lea maereles hammoedamme. Daan biejjien lea vaaksjomeåejvieladtjen mandaate gaertjedamme ríjhkegeajnojde, men daelie salkehtimmie jáhta gusnie Vegtilsynet:en mandaatem vijriedidh edtja vuarjasjidh siebredahken daerpiesvoeti mietie.

Daan beajjetje d'iedtejoekedimmie bommemaaksoesuerkien sisnjelen, ij goh unnemes dan gaavhtan maaksoe bommemaaksoste Stoerredigkien jááhkesjimmiem kreava, jìh maaksoe bommemaaksoste lea váaroemisie voenges skraejreste, edtjeh váaroeminie árrोध salkehtæmman. Alternatijvh jallh lissiedarjomh daan beajjetje bommemaaksoekriëbpesjæmman, vg. geajnoeåasah, ij Leah mandaatesne.

4. Siejhme stuvremh

Moenehtse edtja salkehtimmienjoelkedassem váaroemasse biejedh dan barkosne, mohtedh joekoen njoelkedassen tsiehkíe 2-1 jìh 2-2, gusnie sjyöhtehke, alternatijve ráajvarimmieh salkehte.

Moenehtse edtja laakeraeriestimmide hammoedidh juvnehtimmiej mietie Justije- jìh riejríesvoetedepartemeenten bíhkedimmesne "Lovteknikk og lovforberedelse" (2000), mohtede salkehtimmienjoelkedassen tsiehkíe 4-1. Vihkeles ulmie laakebarkojne lea maereles utnijenjoelkedassh buektíehtidh. Laakeraeriestimmie byöroe dan ávteste hijven systematíhkem jìh aelhkíe jìh tíjelke güelem utnedh.

Díhte teknologijen evtiedimmie lea vihkeles premisse jis maahta njoelkedassh jeatjahtedh. Moenehtse edtja váaroemasse biejedh orre geajnoelaake edtja teknologijenöytraale árrोध.

5. Tjirrehtimmie

Samferdselsdepartementet maahta mandaatem jeatjahtedh jìh dísse maam akt lissíehtidh jis daerpies. Moenehtse maahta aaj departemeentese evtiedidh mandaatem jarkelidh.

Moenehtse sekretariaatem áádtje.

Sæjhta dejtie ekonomeles mieride moenehtsen barkose sjíerelaakan nænnoestidh.

Aalkoetjáanghcoe edtja árrोध moenehtsen ávtehken jìh departemeenten gaskem. Jis jueriedisie mandaaten bíjre dellie moenehtsen ávtehke edtja departemeentine govlehtalledh. Departemeente maahta daerpies salkehtimmieh jìh staeriedimmieh mandaatesne darjodh.

Moenehtse edtja sjíehteladtedh raeride sjyöhtehke maahtoebyjresíjstie. Byöroe varke vuarjasjidh mejtie maereles raerietjáanghkoeh jìh seminaarh öörnedh, jallh jeatjah vuekieh vuajnoeh sjyöhtehke byjresíjstie veedtjedh. Áejvievuajnoeh raerine jìh dej vuarjasjimmine edtjeh salkehtimmesne árrोध.

Moenehtse edtja váaromem vaeltedh bíhkedimmeste mij faamosne moenehtsebarkoen bíjre staatesne.

Moenehtse edtja salkehtimmiem deelledh goh byögkeles salkehtimmie (NOU) voertjen 2028 minngíegíetjien ávtelen.